

Я. В. Лазур,

доктор юридичних наук, професор,
декан юридичного факультету
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

РЕЦЕНЗІЯ НА МОНОГРАФІЮ Н. В. КОВАЛЕНКО «ТЕОРІЯ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИХ РЕЖИМІВ»¹

Актуальність теми монографії зумовлена теоретичними і практичними проблемами визначення сутності адміністративно-правових режимів в Україні, зокрема тим, що в останні два десятиліття наукові кола сприйняли як належне роздільність критеріїв виокремлення значної кількості правових режимів. У якості таких критеріїв здобувачі визначали суб'єктів (наприклад, правовий режим фонду гарантування вкладів фізичних осіб), інші – території (морські простори Чорноморсько-Азовського басейну; землі міжнародних автомобільних транспортних шляхів; зони надзвичайних екологічних ситуацій; національні природні парки; Арктику), види діяльності (правовий режим забезпечення кредитних зобов'язань), майно (правовий режим майна, що є в комунальній власності; іменних пайових цінних паперів; акредитиву; власних надходжень бюджетних наукових установ; майна суб'єктів підприємницької діяльності, майна селянських (фермерських) господарств; земельних ділянок для садівництва громадян) та ін. Сьогодні в теорії адміністративного права та практики його застосування є необхідність підвищення ефективності режимного адміністративно-правового регулювання суспільних відносин. Недостатність наукових розробок із цієї проблематики, недосконалість нормативних засад регулювання у зазначеній сфері зумовлюють актуальність комплексного дослідження адміністративно-правових режимів.

Хоча проблемам адміністративно-правових режимів у юридичній науці приділено досить багато уваги, досі відсутня узгоджена позиція щодо розуміння терміна «адміністративно-правовий режим», його змістового наповнення та видових характеристик, що не дозволяє визначити призначення та зміст адміністративного права як правової галузі, впровадити в життя основні ідеї його реформування.

Дослідження Н. В. Коваленко певною мірою заповнює зазначені вище теорії адміністративного права як галузі права. Воно є складовою частиною наукових досліджень, пріоритетність яких визначається загальнодержавними та відомчими програмними документами. Зокрема, дослідження має безпосереднє відношення до

Концепції адміністративної реформи в Україні, відповідає Основним науковим напрямкам та найважливішим проблемам фундаментальних досліджень у галузі природничих, технічних і гуманітарних наук на 2014–2018 рр.

Треба визнати належним методологічний підхід щодо дослідження окреслених проблем. Він свідчить про достатній рівень володіння дисертантом сучасними методами наукового пізнання.

Робота складається зі вступу, п'яти розділів, сімнадцяти підрозділів, висновків, списку використаних джерел, додатків. Структура монографії виглядає досить обґрунтованою та логічною. Її перший розділ присвячений визначенню поняття та ознакам публічних послуг (підрозділ 1.1). Автором розкриваються історико-соціальні передумови виникнення адміністративно-правових режимів, визначається нормативне забезпечення адміністративно-правових режимів в Україні (підрозділи 1.1, 1.2).

Розкрито місце та значення адміністративно-правових режимів у механізмі адміністративно-правового регулювання, досліджені адміністративно-правові відносини, що передбачають режимне регулювання, а також особливості реалізації правових норм в умовах дії адміністративно-правових режимів (підрозділи 2.1, 2.2). Встановлено особливості реалізації правових норм в умовах дії адміністративно-правових режимів (підрозділ 2.3).

У третьому розділі розкрито місце адміністративно-правових режимів у системі державного регулювання суспільних відносин, адміністративно-правові режими досліджені як специфічні правові регулятори суспільних відносин. Визначено об'єкти правового регулювання, функції та зміст адміністративно-правових режимів.

Четвертий розділ присвячений дослідженню системи адміністративно-правових режимів. Визначено критерії для класифікації адміністративно-правових режимів. Досліджено адміністративно-правові режими, що раніше не були предметом окремих наукових праць, а саме адміністративно-правовий режим публічного майна, адміністративно-правові режими використання природних ресурсів

П'ятий розділ спрямований на визначення перспектив функціонування адміністративно-правових режимів. Визначаються шляхи розвитку режимного адміністративно-правового регулювання, засобів функціонування адмі-

¹ Коваленко Н.В. Теорія адміністративно-правових режимів / Наталія Володимирівна Коваленко. – Запоріжжя: Видавничий дім «Гельветика», 2017. – 432 с.

ністративно-правових режимів, забезпечення функціонування адміністративних режимів, а також місце концепції адміністративно-правових режимів у теорії адміністративного права.

Заслужують на увагу положення та рекомендації, що містяться у висновках даної роботи. Насамперед, це стосується пропозиції щодо виділення таких основних груп адміністративно-правових режимів: 1) адміністративно-правові режими, якими сьогодні хибно називають комплексні галузі права (право телекомунікацій – адміністративно-правовий режим у сфері телекомунікацій, медичне право – адміністративно-правовий режим у медичній сфері, освітнє право – адміністративно-правовий режим в освітній сфері, земельне право – адміністративно-правовий режим у сфері земельних правовідносин та ін.); 2) спеціальні адміністративно-правові режими, або адміністративно-правові режими у сфері державної безпеки (адміністративно-правовий режим антитерористичної операції, адміністративно-правовий режим військового стану, адміністративно-правовий режим перебування і пересування іноземців та осіб без громадянства на території України, митний режим, надзвичайний стан (останні не містять у своїй визначеній законом назві вказівку «адміністративний», що не змінює їх суті як

адміністративно-правових режимів) та ін.); 3) адміністративно-правові режими, успішна реалізація яких дає змогу провести реформування системи публічного управління в окремих напрямках (адміністративно-правовий режим євроінтеграції, адміністративно-правовий режим реформування пенсійної сфери, адміністративно-правовий режим реформування в галузі освіти, адміністративно-правовий режим реалізації судової реформи та ін.).

Вибрана структура монографії дала змогу автору послідовно і системно проаналізувати широкий спектр питань, які стосуються проблематики, що досліджувалась. Автор виклав матеріал логічно, із дотриманням відповідного співвідношення загальних та конкретних питань, сформулював необхідні наукові дефініції.

Отже, монографія Н. В. Коваленко «Теорія адміністративно-правових режимів» є концептуальною, комплексною і фундаментальною науковою працею, виконаною на актуальну тему, та має наукову й практичну цінність. Результати дослідження можуть бути використані науковцями, працівниками органів державної влади та місцевого самоврядування, публічними службовцями, викладацьким персоналом, слухачами та студентами ВНЗ та тими, чия діяльність пов'язана з даною сферою.